

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vniuers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

32. Quaedam aliae quaestiones diluu[n]tur, quæ ad eandem rem pertinent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Cap. XXXII.

Quaedam alie questiones diluuntur
quæ ad eandem rem
pertinent.

PRIMO queritur, An iustitia originalis fuerit habitus naturalis, an supernaturalis: obferuandum est, eum habitum esse propriè & dici supernaturalem, qui naturæ vi, & facultate fieri, comparariuè nequit; & proinde talem esse, qui solo Dei beneficio & munere supra naturam in hominis mentem infunditur: ille verò habitus est naturalis, qui naturæ viribus acquiritur, vel saltem acquiri potest: nam quamuis Deus certo cuidam homini rerum naturalium disciplinas & artes, aut moralium virtutum habitus infundat: sunt tamen illi habitus naturales, quia naturæ viribus posset eorum substantia comparari. **H**enricus sensit iustitiã originãle re, & naturã suã esse quendam habitum naturalem tributum homini, & simul gratiæ diuinæ coniunctum: sicut (inquit) linea est recta, & rectum, aliquid est lineæ naturaliter conueniens, sic homo erat rectus, & integer: at illa integritas, ac bonitas, nihil aliud erat, nisi habitus quidam naturæ consentaneus. **Q**uam sententiam meritò oppugnavit Scotus: tum quia inde fieret, vt per peccatũ aliquid naturale amiserit homo, siquidem est iustitia originali denudatus, & ea erat habitus, & qualitas naturalis: tũ quia iustitia originalis præstabat effectus, qui naturæ viribus esse non poterant: quoniam corpus animæ subijciebat, sensus appetitibus, ac vires inferiores rationi, & menti obedientes reddebat, continebat totum hominẽ in obsequio Dei: **com**munis itaque est Scholasticorũ opinio, iustitiam originalem fuisse habitum supernaturalem. Sic apertè tradiderunt S. Thomas, Richardus, Scotus, Durandus, Marfilius, Gabriel, Maior, & alij. **Ob**ijcies; sæpe à Theologis vocari habitum iustitiæ originalem, naturalem. **R**espondeo, ideo talem appellari tribº de causis; primò, quia fuit singulare Dei beneficium pariter cum natura susceptum. Deinde, quia erat cum natura in posteros transmittendum, si in ea primus homo perstitisset. **P**ostremò, quia appetitum sensus rationi subdebat, quod opus est naturæ hominis consentaneum.

Secundò queritur, An iustitia originalis fuerit vnus tantum habitus, an plures; ita vt illi habitus per collectionem vna iustitia originalis appellerentur. **D**ux sunt opiniones: vna docet, fuisse plures habitus, qui singulas hominis facultates persicerent, vt expediret, & commodè suis officijs fungerentur. Ita Marfil. 2. quæst. 19. ar. 3. post. 5. concil. Maio. 2. dist. 30. q. 1. ita nunc etiam sentiunt quidam iuniores in scholis quam opinionem vt probabilem reliquit Scot. 2. dist. 29. quæst. 1. & Gabr. 2. dist. 30. quæst. 1. ar. 3. dub. 3. & Basilio. 2. d. 29. q. 1. ar. 1. **H**orum vnicum illud est fundamentum non debile, quia iustitia originalis hominem omni ex parte perfectum reddebat, ergo eius vires & facultates erant bonis & rectis habitibus affectæ: alioquin enim si sola voluntas erat habitu perfecta, nõ fuerat totus homo vnde quaque bene compositus. **I**tem, sicut voluntas indigebat habitu, vt perfecte & commodè dominaretur, imperaretque sensi

bus; sic etiam sensus ipsi egebant habitu, quo facile & promptè rationi parerent. **P**reterea, appetitus sensus erat plenè rationi subiectus, ergo habitu refrænabatur, ne rationis imperium præcureret, perturbaret, subterfugeret, aut reculeret. **Q**uidam verisimile admodum putant, iustitiam originalem nõ fuisse vnum habitum simplicem, sed omnium virtutum collectionem, quæ dicta est iustitia originalis: eo quod tota illa virtutum communitio hominem in honesti, & boni officio continebat, prout suæ primæ institutioni cõgruebat. **E**t sicut Deus primum hominem perfectã rerum naturalium scientia repleuerat, vt doctorem ac magistrum omnium; sic etiam plena virtutum omnium honestate exornauit, tãquam optimum cæterorum parentem ac ducem. **I**ustitia itaque (secundum hanc sententiam) erat virtutum omnium in vnum collecta cõmunio. **A**ltera opinio tradit iustitiam originalem, fuisse vnum re & substantia habitum in parte animæ superiori infidentem. Sic Alber. 2. d. 31. ar. 3. ad 5. S. Thom. 1. 2. q. 83. ar. 2. ad 2. Bonau. Aegid. Richard. Dur. 2. dist. 29. q. 30. & alij, quibus non pauci postea accessere, quorum sententiam ipse libentius amplector. **E**tenim præter gratiam adoptionis, & charitatem, & dona Spiritus sancti, & virtutes morum infusas, quæ diuinitus conferuntur eum ad finem, vt quis sit iustus, rectus, sanctus, diuinæ quæ conforaturatur: nulli alij habitus requiruntur, vt quæstione proximè sequenti apparebit: ergo iustitia originalis, aut erat omnium virtutum collectio, & communitio, aut quod verius puto, ipsa gratia adoptionis vt coniuncta & copulata virtutibus, & ultra, atque munita singularibus diuinæ prouidentia præsidijs. **A**t iustitia, inquit, originalis, reddebat totum hominem omnibus suis partibus absolutum, atque perfectum. **R**espondeo, Ad id satis fuisse gratiam adoptionis charitate, fide, donis Spiritus sancti, & virtutibus moralibus infusis ornatam. **O**bjicies deinde; Appetitus sensus, cum ratione frequenter & assidue pugnat, & certat: ergo ad eam litem & pugnam componendam, indigebant amba hominis facultates habitibus. **R**espondeo, infusa fuisse Spiritus sancti dona, & reliquas virtutes morales, quibus appetitus sensus in officio continebatur. **D**enique oppones. **H**æc omnia non satis fuisse ad primum hominis statum, quia cum quis baptisate renascitur, aut per pœnitentiæ Sacramentum diuinæ amicitia restituitur, recuperat sibi ope Dei gratiam, charitatem, dona Spiritus sancti, & virtutes morales infusas; & tamen ad iustitiam originalem non redit. **R**espondeo, reuera appellatione iustitiæ originalis, non solum intelligi gratiam adoptionis, quæ sibi coniuncta habebat dona Spiritus sancti & virtutes morales infusas, sed etiam singularia, vt ante iam dixi, diuinæ protectionis auxilia, quibus homo ab omni malo, tum culpa, tum pœnæ, siue intrinsecus, siue extrinsecus irruente defendebatur: & propterea homo quamuis à peccato diuinæ gratia mundetur, iustitiæ tamen originali minimè restituitur: quia illa singularia diuinæ protectionis præsidia non recuperat; consequentur ea, cũ ad patriam cælestem amissis, in felici illo Beatorum spiritu domicilio cõstituetur, vt superne vrbs ciuis & incolæ

Henricus
quod 6. q.
11.

Scot. 2. d. 29
q. 1. Bass. 2.
dist. 29. q. 1.
art. 1.

Locus sup.
cit. in q. 4.

Tertio queritur, An iustitia originalis fuerit habitus re a gratia adoptionis distinctus? Tres sunt Theologorum sententiae: Prima affirmat, atque haec videtur fuisse communis. Ita enim docent Alexand. p. 2. q. 90. m. 1. a. 1. Bonau. 2. d. 29. ar. 2. q. 2. Aegid. 2. d. 29. q. 1. a. 2. Dur. 2. d. 20. q. 5. Marfil. 2. d. 13. a. 4. concluf. 4. Gabr. d. 29. q. 1. a. 3. dub. 2. & Maio. 2. d. 30. q. 1. & alij. Ajunt isti, primo homini duos habitus fuisse infusos, Gratia scilicet adoptionis, quae eum Deo gratum, acceptum & amicum reddebat, quaeque eius ad hereditatem caelestem tribuebat, & habitum iustitiae, quo homo iustus & rectus fiebat, ut ipsa recta ratio requirebat. Gratia itaque ad finem supernaturalem hominem reuocabat: iustitia vero ad finem tantum naturalem recto naturae ordine dirigebat. Gratia item praesidio, opera homo praestabat vita aeterna, ut debita mercede & praemio digna: iustitia vero originalis auxilio, solum operabatur bene, iuxta naturale rectae rationis praescriptum. Quod si eis opponas; ad hoc secundum officium obeundum, sufficere potuisse solas virtutes morales, quas fuerat a Deo homo consequutus. Respondent, non satis fuisse ad id exequendum in perpetuum: vnde iustitia originalis conferebatur, ut perpetuo rectae rationis praescriptionem, & ductum homo sequeretur, id quod virtutes morales non tribuunt: aut, quod secundum hanc opinionem probabilius existimo, iustitia originalis erat virtutum moralium collecta, & copulata societas, non autem simplex habitus re, & substantia a virtutibus distinctus. Erat itidem virtutum moralium communitio non qualiscunque, sed peculiaris & eximia diuinae providentiae cura subnixta, qua homo in honesto, & bono mirabiliter continebatur, ac propterea donum erat supernaturale. Secunda opinio, iustitiam aut originalem, non fuisse habitum a gratia adoptionis diuersum. Ita Sotus & quidam alij S. Thomae discipuli; quorum sententia eo nititur fundamento, quod iustitia originalis fuerit gratia adoptionis, sed non praecise talis, quale iustitia nunc temporis per Baptisma, vel poenitentiam recuperant, sed quatenus ea Dei munere praesto sibi habebat diuinae providentiae, & protectionis auxilia, quibus omne malum repellebat. Tertia sententia est Catech. & aliorum asserentium, iustitiam originalem fuisse quidem habitum re, a gratia distinctum, sed qui haberet eam, tanquam comitem indiuiduam semper coniunctam. Vnde haec opinio differt a prima, quod haec nunquam ponit iustitiam originalem re a gratia seiuunctam; at illa docet non solum posse re a gratia fecerni ac diuelli, sed etiam fuisse in primo homine disiuictam & separata. Mihi tamen secunda opinio magis arridet: nam tota iustitia originalis ratio, & natura complectitur, si concipiamus cogitatione mentis hominem cum gratia adoptionis, vna cum donis Spiritus sancti, & virtutibus moralibus infusis constitutum, & ex pacto seu potius institutione Dei adeo singulari providentia gubernatum, ac rectum, ut nullo posset malo perturbari, si in eo iustitiae officio seise contingeret, nec ab eo vaquam propria voluntate aberraret, delecteretur. Homo item in eo vitae statu & conditione, ministerio operae; virtutum moralium

erat bene compositus circa bonum rationis, & proinde circa finem naturae debitum; & dono gratiae erat bene affectus circa finem supernaturalem, & mirabili Dei ipsium protegentis beneficio ab omnibus malis, quae possent extrinsecus occurrere, arcebat: ergo praeter tria haec, quid opus est alium habitum homini datum esse confingere?

Quarto queritur, An primus homo ante lapsum, adoptionis gratiam acceperit? Dux fuerunt olim inter Theologos sententiae; vna affirmabat nunquam ante peccatum habuisse illum gratiam adoptionis, sed tantum iustitiam rationi naturali congruentem, quam dicunt fuisse gratiam, hoc est donum gratuitum, peculiare & supernaturale, & ideo a patribus vocari iustitiam gratiam, integritatem, sanitatem, & sanctitatem naturae: quod si primam in per seuerantia, & virtute rationem superasset, statim Dei beneficio eum gratiam fore consecuturum. Ita Marfilus, Argentina, & ante eos Aegidius. Idque probant ex Augustino, libro *Questionum Noui & veteris testamenti*, q. 123. vbi ait, Adamum non habuisse ante peccatum, Spiritum sanctum: & Magister in secundo, distinct. 24. tributum esse ait homini auxilium in sua creatione, quo stare poterat, sed non quo proficere posset, id est, mereri, quod Magister accepisse se putat ex Augustino, cuius multa ad id testimonia producit, idem etiam probat ex Hugone, in *summa sententiarum* tract. 4. cap. 7. & hic Auctor citat Augustinum lib. de *correctione, & gratia*, cap. 11. Probant item ex Augustino, lib. 11. de *civitate Dei*, cap. 12. vbi inquit: *quamuis pertinet ad delectationem praesentis boni, beatorum erat primus homo in Paradiso, quam quilibet iustus in hac infirmitate mortalitatis, quamuis vero ad ipem futuri boni, beatorum est quilibet in quibuslibet cruciatibus corporis, cui non opinione, sed certa veritate manifestum est, sine sine se habiturum societatem Angelorum, omni molestis carentem, in participatione summum boni, in qua erat iste homo sui casus incertus in magna illa felicitate Paradisi.* Haec ille: ergo secundum Augustinum, primus homo ipem patriae caelestis non habebat, ac proinde nec gratiam. Altera opinio fuit semper communi Scholasticorum consensu recepta, primum hominem ante lapsum iustitiam, & gratiam adoptionis accepisse. Hoc tradiderunt *Alfifio, in sum. lib. 4. tract. vit. c. vii.* Alexand. 2. p. q. 90. m. 2. a. 1. Alber. 2. d. 29. ar. 1. S. Thom. 1. p. q. 95. art. 1. Bonau. 2. d. 29. ar. 2. q. 2. Richard. 2. d. 29. art. 1. q. 1. Scot. 2. d. 32. q. 4. Dur. 2. d. 4. q. 1. Gabr. 2. d. 29. q. 1. & Mai. 2. d. 30. q. 1. In hac quaestione prior sententia post edictum concilium Tridentinum, temeritate, periculo, & errore non caret; quoniam sess. can. 1. de peccato originali, statuit in hunc modum: *Si quis non confiteretur primum hominem Adam, cum mandatum Dei in Paradiso fuisse transgressum, sanctorum & iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, anathema sit.* Quod si sanctitatem acceperat primus homo, ergo gratiam adoptionis. Item de Poenit. dist. 2. cap. Tolle, s. Adam, Gratianus per aliquot capita ex Augustino, & Ambrosio desumpta concludit, primum hominem in charitate fuisse constitutum, quam ob peccatum amisit. Praeterea, multos veterum Patrum testimonij supra productis ostendimus, Adamum, ob peccatum fuisse de diuinae gratiae munere denudatum ac benevolentiae & charitatis amictu & dono priuatum.

Marfil. 2. q. 16. a. 6. c. c. e. 2. Argen. 2. d. 29. q. 1. a. 3. conc. 2. C. d. 4. q. 1. ar. 2. conc. 1. Aug. 2. d. 29. q. 1. a. 2. C. d. 4. q. 1. a. 3. dub. 7.

St. lib. 1. d. 2. q. 1. 2. d. 1. p. 95. a. 1.

Caet. 1. p. 95. ar. 1.

ante peccatum generatum fuisse filios sine peccato quidem, sed non paternæ iustitiæ hæredes: quem Auctorem S. Thom. & Alexander mitius interpretantur. Sed reuera Hugo videtur sensisse, cum iustitia originali filios Adæ minime nascituros fuisse. Obseruandum porro est, originale iustitiam in posteris minime fuisse transmittendam vi seminis, aut naturæ, sed beneficio & munere conditoris, qui eam primo parenti concesserat in filios deriuandam. Nam erat donum gratuitum, & proinde vi naturæ traduci non poterat. Si roges, an hæc Theologorum sententia, veterum Patrum doctrina innitatur? Respondeo, eam perspicuè Anselmum tradidisse. *lib. de conceptione Virginali & peccato originali. cap. 1. ad finem, & c. 2. 10. & 14. & in libro cur Deus homo c. 18.* immò Gregorius *lib. 4. Moralium cap. 36.* amplius quiddam apertè docet; primum parentem, si in bono perseveraret, suscepturum solum ex vxore eos, qui sunt ad cælesti regnum electi: ita enim ait, Si parentem primum, inquit, nulla peccati putredo corrumpere, nequaquam ex segehennæ filios generaret, sed illi qui nunc per redemptionem seruandi sunt, solum ab illo electi nascerentur. Augustin. *lib. 14. de ciuit. Dei, cap. 10.* ait, permanente in Paradiso primi hominis felicitate, donec per illam benedictionem, qua dictum est, crescite & multipliamini, prædestinatorum sanctorum numerus compleretur. Deniq; Tridentina Synodus sess. 5. de peccato originali can. 2. definit: *Si quis Adæ præuaricationem sibi soli, & nõ illius propagini asserit nocuisse, & acceptam à Deo sanctitatem & iustitiam, quam perdidit, sibi soli, & non nobis etiam eam perdidisse: anathema sit.* Ex quo deducitur Adamum, etiam suæ soboli iustitiam accepisse: nam sibi eam & posteris amisit: ergo acceperat traducendam in sobolem; alioquin enim eam tantummodo accepisset, vt singulare personæ donum. Consequitur quoq; male Albertum Pighium Carpensem dixisse, hoc esse quidem Theologorum dogma, sed non verum: & probabile tantum ob Theologorum testimonium, sine ratione tamen assertum. Parcedum est viro & docto & pio, & ante Synodum Tridentinam scribenti. Enim verò illi fati esse debuerat, vel vnus Anselmi auctoritas, vel argumentum à posteriori sumptum: Nam peccatum originis ex Adamo transiit in posteris: ergo est priuatio iustitiæ originalis, quæ in posteris transire debuerat. Præterea animaduertendum est, S. Thomam, & alios, prædictam sententiam alio argumento colligere: videlicet, accidentia speciei, & naturæ ipsam consequuntur, sed iustitia originalis erat accidens naturæ humanæ: ergo traduci vna cum natura debebat in posteris: quam rationem infirmat, & diluit Durandus. *Quoniam tantum, inquit, locum habet in accidentibus naturalibus non gratuitis.* Attamen quidquid velit Durandus, ratio optimè concludit ex hypothesi: Cum enim Deus hominem condiderit cum iustitia originali deriuanda in progeniem, rectè cõficitur, iustitiam originalem fuisse accidens speciei & naturæ, id est, totius generis humani, non quidem vi ipsius naturæ, qualia sunt accidentia naturalia, sed dono & munere conditoris.

Septimò quæritur, An posteris essent accepturi vnà cum natura, & iustitia originali gratiam ad-

optionis, ita vt iusti & sancti nascerentur? Dux sunt opiniones, vna generandos quidem ait cum iustitia originali, sed sine gratia: est Alexandri opinio & Richardi, nec aliam certè arbitror fuisse eorum Theologorum, qui, vt supra iam dixi, rati sunt iustitiam originalem & gratiã, fuisse duos habitus re distinctos, & primum sine secundo accepisse in sua creatione primum parentem. Vnde iuxta horum Theologorum sententiam, iustitia originalis erat donum toti generi humano in primo parente concessum: at verò gratia adoptionis erat personæ solius donum; & ideo illud in ipsa creatione simul cum natura suscepit primus homo, sed hoc accepit postea, ante lapsum suo proprio actu, tanquam præparatione debita bene & conuenienter aptatus. Præterea gratia erat donum, quod per cordis pœnitentiam recuperari poterat, si amitti contingeret: vt reuera recuperavit Adamus, vt ex libro Sapientie colligitur. At iustitia originalis per pœnitentiam minime restituitur, aut recuperari in hac vita potest. Hanc sententiam possit Concil. Trident. Catholicus nulla ratione tenere potest: quia sess. 5. in Decreto de peccato Originali sic ait: Si quis Adæ præuaricationem sibi soli, & non eius propagini asserit nocuisse, & acceptam, à Deo sanctitatem & iustitiam, quam perdidit, sibi soli, & non nobis etiam, eum perdidisse, anathema sit. Altera opinio, posteris nascituros tradit cum iustitia originali, & gratia. Ita S. Thom. 1. p. q. 100. a. 1. ad 2. Dur. 2. d. 20. q. 5. ar. 3. ad 1. & alij: quibus ipse quoque libentius accedo. Et certè verba cõcilij Tridentini mirificè pro hac sententia faciunt, quæ sic habent: & acceptam sanctitatem, & iustitiam, quam perdidit, sibi soli & non nobis perdidisse, &c. Ergo non obscure insinuat sancta synodus, vtrumque donum, gratiam scilicet & iustitiam, sibi & nobis Adamum perdidisse: vtrumque igitur erat beneficium toti naturæ in primo parente tributum, & proinde vtrumque transfuturum in posteris: non quidem, quod gratia vi aut merito naturæ redudatura esset in posteros, nam si gratia est, hoc ipso gratis conferitur, esse Apostolo, sed institutione, vt ante iam dixi, & beneficio conditoris. Præsertim cum supra dictum sit, iustitiam originalem, & gratiam esse re vnum, & eundem habitum, ac sola ratione differre.

Octauò quæritur, An ante peccatum procreandi essent Adæ posteris in iustitia originali confirmati? Duplex est opinio: Prima id affirmat, fore, est Anselmi lib. 1. cur Deus homo, ca. 18. vbi ait: *In illa iustitia in qua erant, si viciissent, vt tentati non peccarent, ita confirmarentur cum omni propagine sua, vt vitra peccare non possent: quemadmodum quia vici peccauerunt, sic infirmati sunt, vt quantum in ipsis est, sine peccato esse non possint.* Quis enim audeat dicere, plus valere iniustitiam ad alligandum in seruitutem hominem in prima perijustione sibi consentientem, quam valeret iustitia ad confirmandum eum in libertate, sibi in eadem prima tentatione adherentem? sicut ergo tota natura vicia est in primo parente peccante, ita tota viciisset in eo si non peccaret. Hæc Anselmus, cuius sententiam sequuntur Gabr. 2. d. 20. q. 1. ar. 2. concl. 2. Mai. 2. d. 20. q. 1. §. circa hæc questionem. Secunda verò opinio negat: hanc tenent Alexand. p. 2. q. 59. m. 1. ar. 3. S. Thom. 1. p. q. 100. ar. 2. Scot. 2. d. 20. q. 1. Dur. 2. d. 20. q. 5. Richard. 2. d. 20. ar. 2. q. 5. Marfil. 2. q. 13. ar. 4. concl. 4. & 5. & Baffo. 2. d. 20. q. 1. a. 1. Et qui-

Alex. p. 2.
q. 89. m. 1. a.
2. Richa. 2.
d. 29. ar. 1.
q. 1. ad 2.

Sapient. 10.

Gen. 1.

All. Figb.
in mat. de
puc. orig.

Dur. 2. d. 20.
q. 5. m. 7.

Medi. 2. 2. 9. 81. art. 5. dub. 2.

Jam iuniores nō verentur asserere, primam opinionem inanem esse, & friuolam, cum S. Thom. tradiderit fieri non potuisse, vt confirmati edentur in lucem.

Sed est animaduertendum, confirmationem alicuius hominis in bono posse dupliciter contingere; vno modo ex vi certi doni, quod in homine inhæreat; & talis est confirmatio Beatorum spirituum in patria cælesti: nam vi & ratione visionis beata, amplius nullo modo in perpetuum peccare possunt: & hæc confirmatio ita est propria beatorum cæli incolarum, vt viatorum esse non possit: Et de hac intelligendus est S. Tho. negans fieri potuisse, vt confirmati nascerentur cum iustitia originali; quia viatores nequaquam beati erant procreandi. Altero potest confirmatio contingere ex peculiari ope & auxilio Dei, quo afficit alicui, facitq; ne vnquā erret, aut peccet: præcidit enim omnem peccandi ansam; depellit, ac remouet omnia malorum irritamenta; immitit cogitationem bonam, mouet & excitat voluntatis affectum ad bonum, nec tollit aut minuit liberam hominis potestatem agendi. Acque hæc confirmatio in bono potest esse viatorum; & de hac intelligenda est prima opinio, quæ cū fuerit Anselmi, immeritō sanè vt inanis, & friuola à iunioribus notatur. Et Gregor. lib. 4. Moralium, vt supra iam dixi. cap. 36. aliud quid simile insinuat his verbis: Si parentem primum nulla peccati puredo corrumpet, nequaquam ex se filios gehennæ generaret: sed is, qui mori per redemptionem saluandi sunt, soli ab illo esse nascuntur. quod videtur Gregorius fumpsisse ex August. qui lib. 14. de ciuit. c. 10. ait. Permanente in Paradiso primi hominis felicitate, donec per illam benedictionem qua dictum est: crescite & multiplicamini, prædestinatorum sanctorum numerus compleveretur. Nihilominus tamen mihi magis secunda opinio probatur, quam Augustinus videtur tenuisse; primo enim libro Retractationum. c. 13. ait: esse ergo istæ cognationes, atq; affinitates si nullus delinqueret, & nullus moreretur. & li. 14. de ciuit. Dei. c. 10. inquit: Si nec illi primi parentes malum in posteros traierent, nec quisquam ex stirpe eorum iniquitatem committeret. Quibus locis videtur Augustinus tanquam verum ponere, eos potuisse delinquere.

Nonò quæritur, An inter Deum, & primū hominem intercesserit pactum de iustitia originali, & gratia cōmunicanda cum posteris, si in ea ipse homo constitisset. Basso. 2. dist. 30. q. 1. art. 3. & Marfi. 2. q. 19. art. 2. ad finem, tradiderunt, ex pacto Dei, iustitiæ donum originalis redundaturum in posteros. Ambrosius Catharinus affirmat humilimodū pactum inter Deum, & hominē intercessisse. Sor. lib. 1. de nat. & gra. cap. 3. ait esse cōstitutum, quia id nec ex sacris literis, nec ex Patribus, nec ex Theologis colligi potest. Albertus Pighi. in opus. de pecc. origi. nis, non solum negat tale pactum fuisse, sed etiam esse potuisse inficiatur: Quoniam manifestè (inquit) pugnat cum ratione naturali. Quomodo enim potuit primus homo posteros nouum conceptos, & natos pacto, & lege obligare? Dicendum itaque existimo nullum pactum expressum intercessisse: ad hoc enim assueruimus, nec ratione, nec auctoritate, probabiliū Patrum, aut Theologorum testimonio compellimur, implicitum tamen & tacitum fuisse pactum videtur,

Genesi.

Cathar in opus de peccato origi. cap. 7. & in Gen. cap. 3.

quod nihil aliud fuit, nisi ipsa primi hominis institutio. Deus enim primum parentem iustitia originali exornauit, ita tamen vt voluerit eam iustitiam esse donum in totum genus humanum, in suo primo parente collatum: Et hanc institutionem nonnullis Theologorum pactum placuit appellare.

Decimò quæritur, An si primus patris primam contra perseuerantiam, & virtutem tentationem superasset, confirmandus esset postea in iustitia originali & gratia? Duæ sunt opiniones: Prima affirmat fore cōfirmandum: ita opinantur, Scot. 2. dist. 20. quæst. 1. Basso. 2. dist. 20. q. 1. art. 2. quod probabile esse aliquando tradidit S. Thomas. Secunda opinio negat, est que etiam S. Thom. 1. p. q. 100. 4. 2. ad 4. qui id alio in loco apertè negauit. Scotus intellexit de confirmatione in bono, quam supra iam dixi posse viatoribus conuenire. S. Thomas verò, de ea videtur intellexisse, quæ propria est eorum, qui sunt cælestem patriam consequuti: si de priori loquamur, probabile est, quod affirmauit Scotus: veruntamen ex scripturis, aut Patribus nihil certi elici potest: Idem aiunt Scotus, & Bassolis de posteris Adæ, eos nimirum fore tēctandos, qui si primam contra virtutem tentationem vincerent, eos tunc in bono confirmatum iri.

Cap. XXXIII

Quonam modo primus parentis iustitiam originale accepit à Deo.

PRIMO quæritur, An iustitia originalis fuerit in primum parentem collata ex meritis Christi Domini? Quidam nostra ætate mordicus tuentur: filium Dei, carnem humanam suscepturum fore, tametsi primus homo lapsus in peccatum non esset: quam sententiam si quis tenere voluerit, facile defendere potest, omnem gratiam, & iustitiam ab orbe terrarum condito esse tributam hominibus ex meritis Christi, ita vt ex ipso tanquam primo capite, & fonte omnes acceperint. Verum si quis Sancti Thomæ opinionem sequatur (quam ego probabiliorē existimo) filium Dei, nequaquam cum humana carne venturum, si primus homo minimè deliquisset, egrè aut vix tueri potest, iustitiæ originalis, & gratiæ donum concessum Adamo ante peccatum, ex meritis Christi fuisse. Atq; hoc censere Sor. lib. 1. de nat. & gratia. cap. 6. Gabr. 2. dist. 29. quæst. 1. art. 2. conclus. 2. Med. in part. 3. quæst. 1. art. 3. ad 4. & quæst. 24. art. 3. Immo idem ipsum arbitror fuisse opinatos Alexand. part. 2. quæst. 91. m. 2. artic. 1. §. 4. Bonavent. dist. 29. art. 3. quæst. 2. Aegid. 2. dist. 29. quæst. 1. artic. 2. dub. 7. Richard. 2. dist. 29. art. 2. quæst. 1. qui manifestè tradiderunt merita hominis primo instituti, non habuisse tantam efficacitatem, quantum habuerunt merita iustorum post lapsum Adæ, quia illa non erant ex Christi Domini meritis, ex quibus tamen hæc vim suam habuerunt. Et Auctor librorum Hypogosticon, libro tertio, paulo post initium ait: Quid opus erat Deo, si statim integer nature humane permaneret, carnem nostram suscipere?

Ambrosius de Incarnationis Domine sacramento cap. 6.

S. Tho. 2. 2. q. 100. 3. ad 1.

S. Tho. 2. 2. q. 1. art. 3.